

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

здійснюватися різними способами, зокрема за допомогою створення учнями мультимедійних презентацій. Така робота сприятиме розвитку таких умінь критичного мислення як уміння оцінювати та висловлювати власні судження. Під час публічного виступу школярі мають можливість продемонструвати результати своєї роботи, розкрити можливості запровадження цих результатів у життя.

Наступним у роботі є рефлексія, яка дає можливість учневі здійснити оцінку своєї діяльності.

Отже, вищезазначене свідчить про те, що на уроках української літератури учитель має постійно зважати на розвиток в учнів навичок критичного мислення. Таку роботу варто проводити за допомогою створення проектів дослідницького характеру з виявленням та порівнянням різних поглядів на проблему; розв'язання логічних задач, що ґрунтуються на застосуванні критики та самокритики; обговорення помилок, яких припустились учні при розв'язанні проблем у дискусіях під час презентації проекту; формування вмінь аргументовано спростувати висунуті помилкові гіпотези під час проведення роботи над проектом; організація та проведення дискусій, як форми презентації проекту, з будь-яких актуальних проблем сучасності з подальшим критичним аналізом їх перебігу.

Література:

1. Головань М.С. Метод проектів як засіб формування інформаційної компетентності майбутніх економістів / М. С. Головань // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: збірник наукових праць. – Харків, 2006. – № 14-15. – С. 234–242.
2. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів / А.Кроуфорд, В.Саул, С.Метью, Д.Макінстер / наук. ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво «Плеяди», 2006. – С.134.
3. Полат Е.С. Новые информационные технологии в системе образования: учебное пособие для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Полат Е. С. и др.; под ред. Е. С. Полат. – М.: Изд. Центр «Академия». 1999. – 224 с.
4. Ткаченко Л.І. До проблеми аналізу критичного мислення майбутніх учителів початкової школи в контексті компетентнісного підходу / Ткаченко Л. І. // Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. – Випуск 4. – Частина 2. – 349 с.
5. Тягло А.В., Воропай Т.С. Критическое мышление: Проблема мирового образования XXI века / А.В.Тягло, Т.С.Воропай. – Харьков: Ун-т внутр. дел., 1999. – С.23.

Романова Г. В.*

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті обґрунтовано доцільність і показано переваги застосування мультимедійних засобів навчання в процесі викладання англійської мови.

* © Романова Г. В.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Сучасний етап розвитку суспільства визначає необхідність широкого використання інформаційних технологій у системі освіти в цілому та при викладанні окремих навчальних предметів зокрема.

Низку сучасних вітчизняних наукових досліджень присвячено вивченню особливостей використання інформаційно-комунікативних технологій в освіті (В. Олійник, В. Кухаренко, В. Редько та ін.). Активно досліджуються можливості використання мережі Інтернет при підготовці та проведенні уроків Н. Вовковинською, Л. Каліндрузь (спілкування в мережі Інтернет), В. Анакою (електронна пошта), О. Войченко, О. Солоповим (пошук у мережі Інтернет), В. Базуріним, І. Закомірним (створення веб-сайтів), В. Іштуків (ефективне використання локальної мережі в навчальному процесі), О. Даниловою, В. Манаком, Д. Манаком (створення та використання мультимедіа).

Разом із тим у науково-методичній літературі недостатньо уваги приділяється питанням щодо активного застосування мультимедійних навчальних технологій для іноземної мови, в тому числі англійської.

Метою нашої статті є аналіз можливостей використання мультимедійних засобів у навчанні школярів англійської мови.

Бурхливий розвиток засобів інформатизації відкриває значні можливості для застосування комп'ютерних технологій у навчальних закладах. Завдяки їм педагог отримує додаткові можливості для підтримки і спрямування розвитку особистості дитини, організації спільної роботи [2].

Можливості сучасного уроку англійської мови значно розширюються завдяки використанню мультимедійних засобів навчання. Поняття «мультимедіа» є багатогранним. Мультимедіа (від англ. multi – багато і від лат. media – носій, засіб, середовище, посередник) досить часто використовується як синонім терміну «засоби масової комунікації» (друк, фотография, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет) [5].

Ю. Нікул зазначає, що «мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відео, графічне зображення й анімацію (мультиплікацію)» [8].

Мультимедіа є ефективною освітньою технологією і володіє такими якостями як інтерактивність, гнучкість, інтеграція різних типів навчальної інформації. Особливістю мультимедіа є також навігаційна структура, що забезпечує інтерактивність (можливість безпосередньої взаємодії з програмним ресурсом). Завдяки інтерактивності технологій мультимедіа здійснюється «живий» зв'язок між користувачем і програмою. Таке підлаштування під індивідуальні потреби особистості в навчанні дозволяє говорити про гнучкість мультимедійних технологій [5].

Мультимедійні засоби навчання є невід'ємним компонентом практично будь-якої сучасної методичної системи.

Використання мультимедіа сприяє:

– індивідуалізації навчально-виховного процесу з ураху-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

ванням рівня підготовленості, здатностей, інтересів і потреб учнів;

- зміні характеру пізнавальної діяльності учнів у бік її більшої самостійності та пошукового характеру;
- стимулюванню прагнення учнів до постійного самовдосконалення та готовності до самостійного перенавчання;
- посиленню міждисциплінарних зв'язків у навчанні, комплексному вивченню явищ і подій;
- підвищенню гнучкості, мобільності навчального процесу, його постійному й динамічному відновленню;
- зміні форм і методів організації позанавчальної життєдіяльності учнів та організації їхнього дозвілля [7].

Мультимедійні засоби дозволяють вчителю коригувати навчальні плани, виходячи з інтересів та можливостей окремих учнів. Учні можуть використовувати мультимедійні елементи в своїх домашніх роботах, передаючи їх в електронній формі на дискеті або через Інтернет. І вже тільки той факт, що комп'ютерні засоби є прекрасним наочним матеріалом заслуговує на велику увагу з боку вчителів і потребує більш глибокого вивчення.

В практичній діяльності вчителя англійської мови безпосередньо використовуються інформаційно-комунікативні технології на різних етапах підготовки та проведення уроку. В узагальненому вигляді дані щодо використання мультимедійних засобів, надбудов для використання в Microsoft Word (макросів), тестових оболонок подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Використання програм, надбудов (макросів) та ППЗ при підготовці та проведенні уроків англійської мови [4]

№ з/п	Засіб	Етап уроку, мета використання
1.	Презентація Power Point	Активізація ЛО з теми Фонетична зарядка Введення нових ЛО або граматичного матеріалу
2.	Відео- та аудіофайл	Мотивація навчальної діяльності учнів; Розвиток навичок аудіювання, усного мовлення, письма
3.	Документ Word: - з використанням форм використання надбудов (макросів)	Тести для перевірки рівня засвоєння фактичних знань, рівня сформованості вмій, засвоєння лексичного матеріалу тощо з подальшим друком на мережевому принтері Створення роздаткових друкованих матеріалів (тексти з пропусками різних типів; кросворди, sudoku, сканворди тощо)
4.	Hot Potatoes	тренування у використанні лексико-граматичного матеріалу, перевірка рівня засвоєння у різних формах (тесту з множинним вибором, співставлення, тексти з пропусками з можливістю вибору відповіді з запропонованих та визначення власної відповіді з встановленням обмеження у часі та без нього тощо)
5.	ППЗ	Створення цілісної структури уроку із запропонованих модулів

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Як видно з представленої таблиці, використання інформаційно-комунікативних технологій можливе на будь-якому етапі уроку. Вибір конкретного засобу залежить щонайменше від таких факторів:

- технічне забезпечення навчально-виховного процесу в конкретному закладі освіти;
- рівень підготовки вчителя і учнів до використання ІКТ;
- стабільність роботи програми (ППЗ), надійність збереження результатів діяльності учнів та вчителя;
- забезпечення програмними засобами з дотриманням ліцензійних угод відповідно до чинного законодавства [4].

Використання мультимедійних засобів навчання передбачає декілька основних напрямів реалізації педагогічної діяльності, які можна поділити на дві групи відповідно до ролі учнів при проектуванні та створенні комп'ютерних засобів навчання. До першої групи слід віднести ті освітні продукти, які розробляються вчителями для подання змісту навчального матеріалу, при роботі з ними учням надається лише пасивна роль отримувача інформаційних даних. До другої групи належать інтерактивні освітні засоби, оскільки вони передбачають активну роль учня, який при їх використанні самостійно обирає розділи для навчання в рамках навчальної теми, визначаючи послідовність їх вивчення.

Найефективнішими з огляду на розвиток навичок мислення, пізнавальної діяльності учнів та навичок до самостійної дослідницької діяльності є засоби, які проектуються та розробляються самими учнями при вивченні навчального матеріалу.

Розглядаючи питання щодо використання мультимедійних технологій у навчанні англійських мов, можна виділити такі позитивні моменти впровадження [6]:

- мотивує навчання, можливо навіть більше, ніж аудіо- та відеоматеріали;
- дає можливість вчителю застосовувати індивідуальний підхід;
- сприяє розвитку самостійності учнів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя;
- підвищує поінформованість щодо інших мов та культур;
- завдяки наявності різноманітних типів текстів підвищує мовні компетенції;
- забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам учнів;
- пропонує автентичний і актуальний матеріал.

Мультимедійні засоби навчання, що використовуються в навчальному процесі, повинні відповідати системі психологічних, дидактичних та методичних вимог. Представлення навчального матеріалу повинне відповідати не тільки вербально-логічному, але і сенсорно-перцептивному і представлінському рівнях когнітивного процесу. Його виклад необхідно орієнтувати на тезаурис і лінгвістичну композицію конкретного вікового контингенту і специфіку підготовки учнів. В якості ос-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

нового технічного засобу мультимедійних технологій, безумовно, виступає комп'ютер, оснащений необхідним програмним забезпеченням і мультимедійним проектором. Завдяки своїм можливостям і розвитку технічних засобів мультимедійні технології можуть застосовуватися при проведенні практично всіх видів навчальних занять [2].

На уроці введення нового матеріалу незамінним є використання мультимедійних презентацій, таблиць, найефективніших під час семантизації лексичних одиниць та первинного відпрацювання їх використання. На уроках формування навичок і розвитку умінь процес засвоєння знань із застосуванням комп'ютерних технологій стає цікавішим та ефективнішим, автоматизується вживання граматичних структур в усному мовленні, а також формується граматична правильність мовлення за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур.

Мультимедійна презентація іншомовного матеріалу – спосіб пред'явлення творчо переробленого вчителем, адаптованого для учнів мовної інформації у вигляді логічно завершеної добірки слайдів з певних тем. Мультимедійна презентація базується на використанні аудіовізуальних можливостей комп'ютерних технологій [4].

За допомогою використання презентацій у навчальному процесі учні вчать читати з метою вибіркового отримання інформації; точно записувати необхідну інформацію; оформляти короткі повідомлення; точно і стисло викладати думку; визначати тему та основні ідеї тексту і записувати їх; формулювати своє ставлення до прочитаного; оформляти пункти плану; користуватися словником і довідковою літературою.

Публікації у програмі Publisher допомагають розробити та створити такий наочний матеріал, як плакати, постери, стінгазети, листівки та ін.

Найбільш доступним засобом для створення власних комп'ютерних навчальних продуктів є програма Power Point – майстер створення презентацій.

Презентацію також можна використати не лише для уроків, а й для підготовки тематичного свята. Таким чином залучення новітніх технологій до процесу вивчення іноземної мови підвищує інтерес до вивчення іноземної мови та культури, заохочує учня до індивідуальної та творчої роботи [2].

Останніми роками разом із підручниками, посібниками та зошитами з англійської мови можна придбати автоматизованих навчальних курсів, які є мультимедійними продуктами. На екран із текстовою інформацією подається різноманітна графіка (статичне зображення, малюнки, фотографії, схеми, таблиці, мультиплікація, динамічне зображення, відео фрагменти тощо) та звук (мова, музика, функціональні шуми й звуки тощо). Текст і зображення можуть бути кольоровими, супроводжуватись фонограмою та звуковими ефектами [4].

Комп'ютерні диски, що існують сьогодні дозволяють виводити інформацію у вигляді тексту, звуку та відео зображення. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організо-

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

увати самостійні дії для кожного учня. При навчанні аудіюванню кожен учень отримує можливість чути іншомовне мовлення, при навчанні мовленню кожен учень може вимовляти вирази іноземною мовою у мікрофон, при вивченні граматичних явищ кожен учень може виконувати граматичні вправи, добуваючись правильних відповідей і поліпшуючи свої результати у вивченні іноземної мови.

На жаль, сучасні комп'ютерні навчальні програми, які є сьогодні у продажу, не завжди відповідають основним вимогам шкільних програм і не завжди методично грамотно побудовані їхні завдання, адже створюються вони, як правило, професійними програмістами, а не вчителями і призначені вони, в основному, для індивідуальних занять, для самостійного вивчення іноземних мов. і одночасно без досвідченого викладача такий метод вивчення мови є малоефективним. Звичайно, у наш час створені комп'ютерні програми, які підтримують вже існуючі раніше курси іноземних мов, наприклад «Reward», курс Н.Бонк тощо, багато підручників іноземних видань уже йдуть в комплекті з навчальними дисками. Навчання за такими програмами проводиться за певною системою [8].

Можна використовувати на уроках такі диски як *Lingua Land*, диск «Учите английский (британский вариант)» *Eurotalk Interactive, Triple Play Plus! In English* (Англійська в три прийоми), диск «Профессор Хиггинс» *Английский без акцента!*, «English Grammar for pupils» 1/2/3/4, *Bridge to English*, «Иностранные языки для детей», *Diamond English Elementary: The Adventures of Pinocchio*, *English Folk Tales*, *The Magic of Oz*, *Winnie-the-Pooh*, *Alice in Wonderland*, Английский язык. Витаминный курс. 7 кл., Английский язык. Витаминный курс. 8 кл.

Практично до кожного розділу підручника можна підібрати матеріал однієї з названих програм та використовувати її фрагмент як допоміжний засіб при введенні нового лексичного чи граматичного матеріалу, відпрацюванні вимови, при навчанні діалогічної мови, читання та письма, а також при тестуванні. Учні працюють з комп'ютерними програмами не весь урок, а тільки частину його, приблизно 10-15 хвилин. Проте чимало часу потрібно для того, щоб ознайомитися з комп'ютерними програмами для вивчення англійської мови та вибрати матеріал, що відповідає шкільним програмам для різного віку. Лише кілька уроків іноземної мови на місяць є можливість проводити в комп'ютерному класі. Ці уроки відрізняються своєю різноманітністю, підвищеною цікавістю учнів до іноземної мови, ефективністю. Кожен учень, навіть самий слабкий, демонструє свої уміння, азарт змагання змушує його досягати кращих результатів. Робота з комп'ютерними програмами є великим стимулом для багатьох учнів при вивченні іноземних мов.

Демонстрація навчальних відеофільмів є одним із компонентів мультимедійних технологій. Використання відеофільмів на уроках англійської мови дозволяє вирішити триєдину задачу: розвиток, навчання і виховання.

У відеофільмі носій мови постає перед учнями у повноті та

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

своєрідності своєї комунікативної поведінки. Специфічні риси регіональної вимови, особливості вимови чоловіків і жінок, дітей і старих, представників різних суспільних верств, тобто труднощі, пов'язані з фонетичним оформленням фрази, практично нездоланні для тих, хто вивчає англійську мову при сприйнятті аудіотекста, порівняно легко долаються учнями при перегляді відеофільму завдяки наочній презентації конкретної мовної ситуації. Таким чином, динамічний відеоряд сприяє формуванню аудітивних умінь у цілком сприятливих і природних для комунікації умовах, які створюються на навчальному занятті за допомогою відеофільму [1].

Існує величезна кількість відеоматеріалів, які можна використовувати на уроках англійської мови. Це можуть бути рекламні ролики або інтерв'ю з відомими людьми, мультфільми або сюжет зі світових блокбастерів, фрагменти новин і телепередач. Виходячи зі способу пред'явлення, всі аудіовізуальні матеріали можна розділити на діафільми та відеофільми.

Аналіз літератури з психології та методики навчання англійської мови дозволив зробити висновок, що художні відеофільми, завдяки своєму мотиваційному, стимулюючому, еталонному та естетичному потенціалом, є тим важливим засобом навчання, який позитивно впливає на процес засвоєння учнями інформації та значно прискорює цей процес.

Таким чином, розглянуті основні напрями використання мультимедійних технологій, а саме відеофільмів дозволяє істотно підвищити ефективність навчального процесу. Застосування мультимедіа у процесі навчання англійської мови сприяє індивідуалізації навчально-виховного процесу з урахуванням рівня мовної та мовленнєвої підготовленості, розвитку здібностей до іншомовного спілкування; урізноманітненню процесу навчання та врахуванню інтересів і потреб учнів; зміні характеру пізнавальної діяльності учнів у бік її більшої самостійності та пошукового характеру; підвищенню мотивації до вивчення англійської мови, розширенню світогляду дітей; зміні форм і методів організації позанавчальної життєдіяльності учнів та організації їхнього дозвілля.

Мультимедійні засоби навчання є перспективним і високо-ефективним інструментом, що дозволяє надати масиви інформації у більшому об'ємі, ніж традиційні джерела інформації і в тій послідовності, яка відповідає логіці пізнання і рівню сприйняття конкретного контингенту учнів. Вирішивши проблемні питання, можна підняти процес навчання на якісно новий рівень.

Література:

1. Бабанский Ю. К. Интенсификация процесса обучения / Ю. К. Бабанский. – М.: Знание, 1987. – 79 с.
2. Денисова Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием / Ж. А. Денисова, М. К. Денисов // Иностранные языки в школе – 2008. – № 3. – С. 20–27.
3. Джонсон Д. Методы обучения. Обучение в сотрудничестве / [Джонсон Д., Джонсон Р., Джонсон-Холубек Э.; пер. с англ. З. С. Замчук]. – СПб.: Экономическая школа, 2001. – 256 с.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

4. Дмитрук О.П. Особливості застосування мультимедійних курсів у навчанні дітей англійської мови на початковому ступені [Електронний ресурс] / О.П. Дмитрук. – Режим доступу: http://www.psyh.kiev.ua/Особливості_застосування_мультимедійних_курсів_у_навчанні_дітей_англійської_мови_на_початковому_ступені.
5. Інститут міжнародних програм РУДИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ido.edu.ru. – Назва з екрану.
6. Китайгородская Г. А. Методика интенсивного обучения иностранному языку / Г. А. Китайгородская, В. А. Бухбиндер. – К.: Освіта, 1988. – 279 с.
7. Молянинова О. Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): [монографія] / О. Г. Молянинова. – Красноярск: Изд. КрасГУ. 2002. – 300 с.
8. Нікул Ю. Використовуємо мультимедійні навчальні курси [Електронний ресурс] / Ю. Нікул. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/method/technol/1942/>.

Яцкович К. С.*

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗАЦІЇ КАЗОК АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Стаття присвячена формуванню комунікативної компетенції молодших школярів засобами театралізації казок англійською мовою; надається дефініція понять «комунікативна компетенція» і «комунікативна компетентність», а також розкривається специфіка й зміст театралізованої діяльності молодших школярів на уроках англійської мови.

У період соціально-економічних і політичних змін, що відбуваються нині в нашій державі, велика увага приділяється вдосконаленню системи освіти. Одним з її основних завдань є формування національної еліти, здатної максимально ефективно взаємодіяти зі світом та спроможної вивести економіку й культуру України на якісно новий рівень. Саме тому знання іноземної мови має надзвичайно важливе значення, оскільки зростає потреба у спілкуванні та співпраці між країнами й народами з різними мовами та культурними традиціями. Основною метою навчання англійської мови в навчальних закладах стає формування та розвиток умінь і навичок іншомовного спілкування, що передбачає досягнення учнями такого рівня комунікативної компетенції, який був би достатнім для здійснення спілкування в певних комунікативних сферах, що і визначило актуальність нашого дослідження.

Останнім часом проблему мовленнєвого спілкування досліджували такі видатні науковці: М. Бахтіна, Н. Хомський. Теорію мовленнєвої діяльності розвивали І. Зимня, О. Леонтьєв, Т. Рядова. Проблему розвитку комунікативної компетентності в процесі вивчення іноземної мови досліджено в працях Л.Биркун, О. Вишневського, І. Зимньої, Г. Китайгородської, Ю. Пассова, О.Полат, Т. Сірик та інших.

Мета нашої статті полягає в розкритті та уточненні понять «комунікативна компетенція» і «комунікативна компетентність»

* © Яцкович К. С.